सौचीकोऽग्निः वैश्वानरो वा, सप्तिर्वाजंभरो वा। अग्निः ।त्रिष्टुप्

अग्निः सप्तिं वाजम्भरं ददात्यग्निर्वीरं श्रुत्यं कर्मनिःष्ठाम्।

अग्नी रोदसी वि चरत्समञ्जन्नग्निर्नारीं वीरकुक्षिं पुरंधिम्॥ १०.०८०.०१

अग्निः- पावकः। वाजम्भरम्- सम्पदमाहरन्तम्। सप्तिम्- अश्वं प्राणम्। ददाति- प्रयच्छति। अग्निः। वीरम्। श्रुत्यम्- श्रौतम्। कर्मनिःष्ठाम्- कर्मनिष्ठासम्पन्नम्। ददाति। अग्निः। समञ्जन्- सम्यगञ्जयन्। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। वि चरति- विशेषेण चरति। अग्निः। नारीम्- स्त्रियम्। वीरकुक्षिम्- वीरपुत्रसम्पन्नाम्। पुरन्धिम्- पुरुधारणायुक्ताम्। करोति ॥१॥

अग्नेरप्नसः समिदस्तु भद्राग्निर्मही रोदसी आ विवेश।

अग्निरेकं चोदयत्समत्स्वग्निर्वृत्राणि दयते पुरूणि॥ १०.०८०.०२

अग्नेः। अप्नसः- कर्मवतः। समित्। भद्रा- कल्याणी। अस्तु- भवतु। अग्निः। मही- महत्यौ। रोदसी- द्यावापृथिव्यौ। आ विवेश- प्रविश्य स्थितवान्। अग्निः। एकम्- असाधाराणमिन्द्रम्। समत्सु- युद्धेषु। चोदयत्- चोदयति। अग्निः। वृत्राणि- आवरणानि। पुरूणि- बहूनि। दयते- हन्ति ॥२॥

अग्निर्ह त्यं जरतः कर्णमावाग्निरब्भ्यो निरदहज्जरूथम्।

अग्निरत्रिं घर्म उरुष्यदन्तरग्निर्नृमेधं प्रजयासृजत्सम्॥ १०.०८०.०३

अग्निः। ह। त्यम्- तम्। जरतः- स्तोतुः। कर्णं- अतीन्द्रियश्रुतिम्। आव- ररक्ष। अग्निः। अद्भ्यः- अपाम्। जरूथम्- जरयितारम्। निरदहत्- निर्दग्धवान्। अग्निः। अत्रिम्- स्वोपासकम्। घर्मे अन्तः- स्वोपासनाय स्वोष्णं सहमानं परिचरन्तम्। अतप्ततनूर्न तदामो अश्नुत इति श्रुतेः। उरुष्यत्- ररक्ष। अग्निः। नृमेधम्- नृषु मेधाविनम्। प्रजया। समसृजत्- संयुयोज ॥३॥

अग्निर्दाद्रविणं वीरपेशा अग्निर्ऋषिं यः सहस्रा सनोति।

अग्निर्दिवि हव्यमा ततानाग्नेर्धामानि विभृता पुरुत्रा॥ १०.०८०.०४

अग्निः। वीरपेशाः- वीररूपः। द्रविणम्- सम्पदम्। दात्- ददाति। अग्निः। ऋषिम्- सूक्ष्मदर्शिनं। सहस्रा- बहूनि। सनोति- सम्भजति। अग्निः। दिवि- नभसि। हव्यम्। आ ततान- विस्तृतवान्। अग्नेः। धामानि- सदनानि। पुरुत्रा- बहुषु। विभृता- धृतानि ॥४॥

अग्निमुक्थैर्ऋषयो वि ह्वयन्तेऽग्निं नरो यामनि बाधितासः।
अग्निं वयो अन्तरिक्षे पतन्तोऽग्निः सहस्रा परि याति गोनाम्॥ १०.०८०.०५

अग्निम्। उक्थैः- मन्त्रैः। ऋषयः- सूक्ष्मदर्शिनः। वि- विशेषेण। ह्वयन्ते- आह्वयन्ति। अग्निम्। बाधितासः- वृत्रैर्बाधिताः। नरः- मनुष्याः। यामनि- मार्गे। आह्वयन्ति। अग्निम्। वयः- पक्षिणः। अन्तरिक्षे पतन्तः- नभसि गच्छन्तः श्रयन्ति। पक्षी मुमुक्षाप्रतीकः। चित्ताकाशे या ध्यानेन पतन्ति ता मुमुक्षाभावना अग्निं सर्वभूतहितक्रतुं श्रयन्तीत्याध्यात्मिके। अग्निः। गोनाम्- चित्किरणानाम्। सहस्रा- प्रभूतान्। परि याति- परितो गच्छति ॥५॥

अग्निं विश ईळते मानुषीर्या अग्निं मनुषो नहुषो वि जाताः।
अग्निर्गान्धर्वीं पथ्यामृतस्याग्नेर्गव्यूतिर्घृत आ निषत्ता॥ १०.०८०.०६

याः। मानुषीः विशः- मनुष्यप्रजाः सन्ति ताः। अग्निम्। ईळते- स्तुवन्ति। अग्निम्। नहुषो वि जाताः- बद्धा इति भावः। णह बन्धने। मनुषः- मनुष्याः। विमोचनाय यजन्ति। अग्निः। गान्धर्वीं- चिद्रश्मिधारिणीम्। ऋतस्य- सत्यस्य। पथ्याम्- मार्गगामुषसमुपास्ते। अग्नेः। गव्यूतिः- चित्किरणजिज्ञासा। घृते- ज्योतिषि। आ निषत्ता- सर्वतो निषण्णा भवति ॥६॥

अग्नये ब्रह्म ऋभवस्ततक्षुरग्निं महामवोचामा सुवृक्तिम्।
अग्ने प्राव जरितारं यविष्ठाग्ने महि द्रविणमा यजस्व॥ १०.०८०.०७

अग्नये। ब्रह्म- मन्त्रं मेधां वा। ऋभवः- चित्किरणाः। ततक्षुः- तनूचक्रुः। अग्निः। महाम्- महतीम्। सुवृक्तिम्- स्तुतिम्। अवोचाम- वदामः। यविष्ठ- अतिशयेन पूज्य। अग्ने। जरितारम्- स्तुवन्तम्। प्र- प्रकर्षेण। अव- रक्ष। अग्ने। महि- महतीम्। द्रविणम्- सम्पदम्। आ यजस्व- प्रयच्छ ॥७॥